

Var smart – överlista reklam och fällor på nätet!

Klicka på figurerna nedan för att avslöja hemligheterna!

**Upptäck de dolda
kostnaderna på
"gratisplattformar"**

**Se upp för
köpfällor**

**Känn till dina
rättigheter på
nätet**

De dolda kostnaderna på "gratisplattformar"

Många webbplatser, plattformar för sociala medier och appar, som YouTube, Instagram, TikTok eller Roblox verkar vara helt gratis. Men, **de är inte riktigt gratis.**

**Företag använder smarta metoder
för att tjäna pengar.**

De dolda kostnaderna på "gratisplattformar"

● Nätannonser

Sätt att tjäna pengar på är **reklam** – ett varumärke betalar för att visa ett reklammeddelande eller sponsrar ett filter på en meddelandeapp som Snapchat.

● Personuppgifter

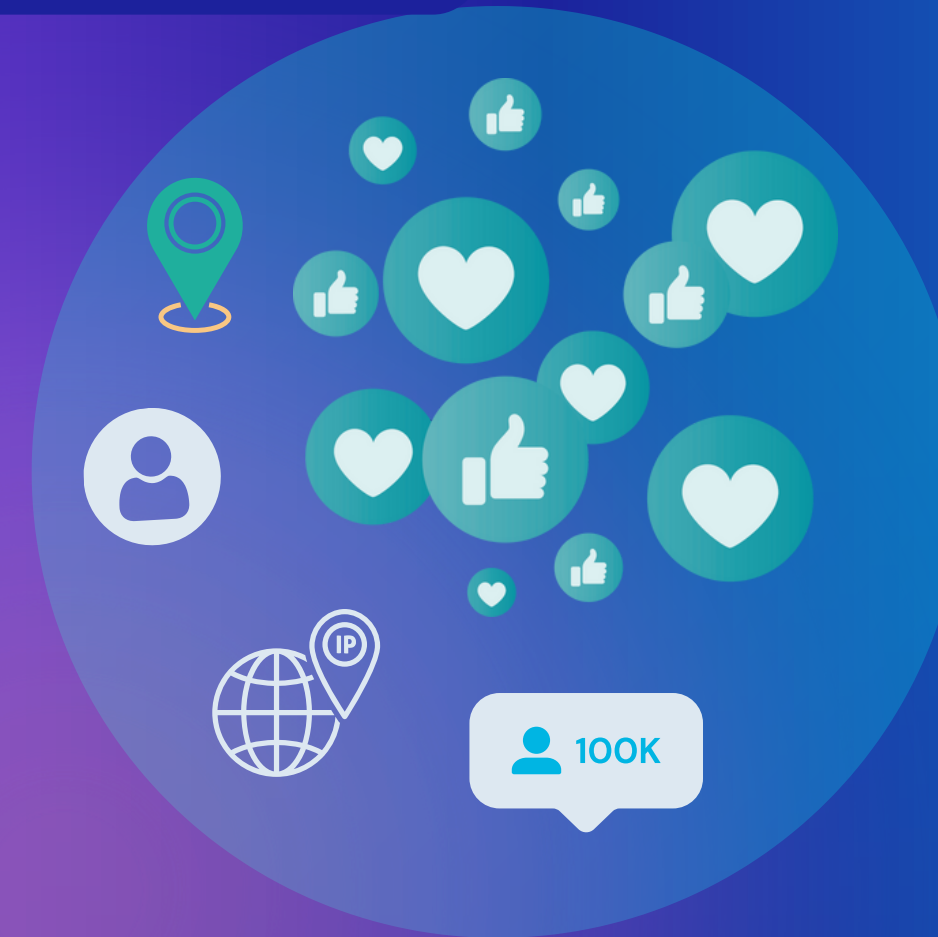
De kan också använda eller sälja **personuppgifter** om dig, till exempel för att kunna erbjuda dig en annons eller ett inlägg som du kommer att gilla.

Företag tror att om du gillar en annons så är det troligare att du köper deras produkt.

De dolda kostnaderna på "gratisplattformer"

När du besöker webbplatser eller appar är de som digitala detektiver.

De samlar in information om dig—**namn, ålder, hobbyer, gillade inlägg, följda konton, plats, uppladdade bilder**, och till och med dina **enhetsuppgifter**.

Det är som att de skapar en profil, en bit i sänder.

De dolda kostnaderna på "gratisplattformar"

Din personliga profil

Företag skapar ofta reklam riktad till unga konsumenter som du. Varför det? Jo, du har en del supermakter:

fickpengar att spendera på nätet

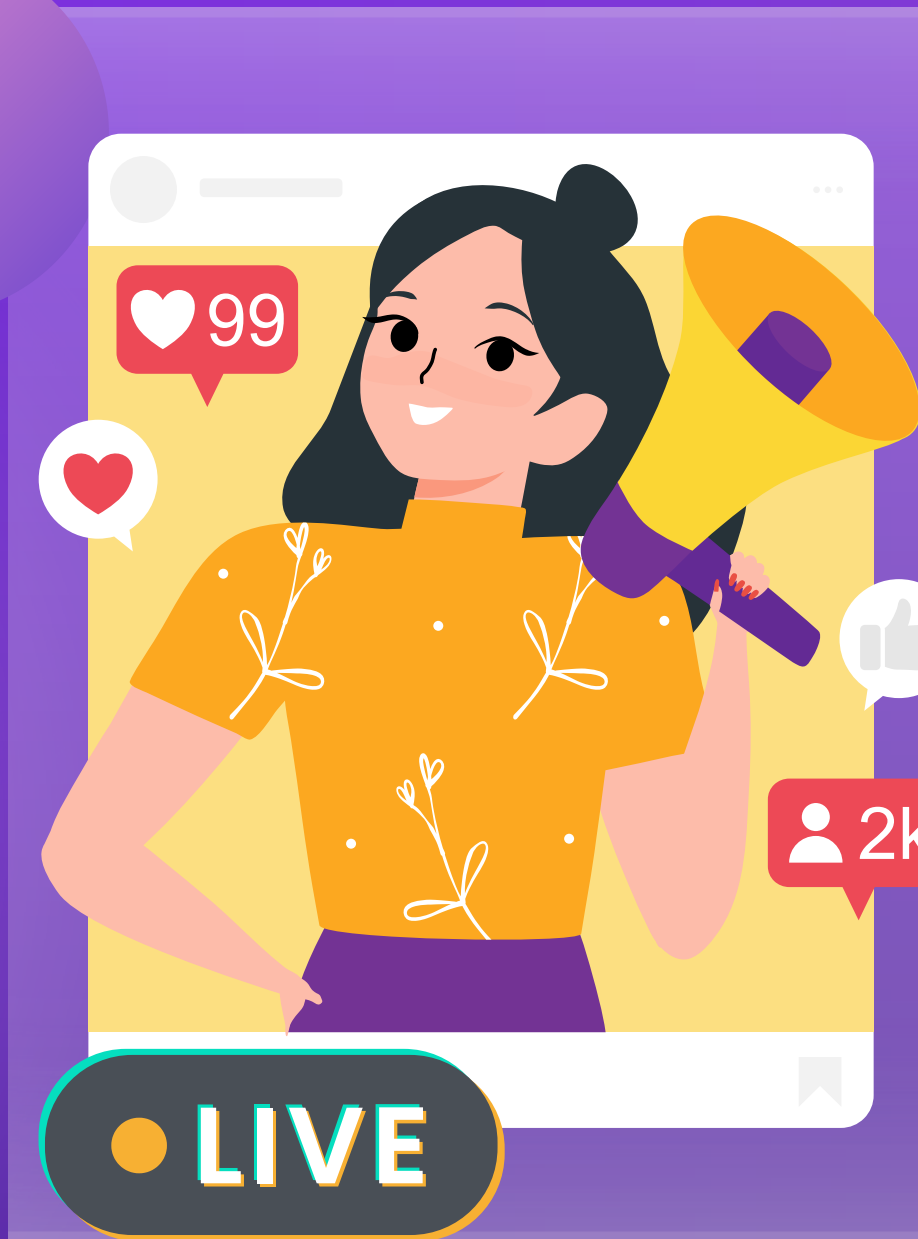
förmåga att påverka vad dina föräldrar ska köpa

Se upp för köpfällor

● Pengar spelar roll: influencers

Influencers som du följer på nätet, på plattformar som YouTube eller TikTok, får ibland **betalt** för att prata om produkter (kläder, hudvårdsprodukter, leksaker, mat etc.), event eller resmål.

Många influencers talar inte om för dig att det är reklam (men det ska de göra!). De får det att se ut som om de bara säger vad de själva tycker!

Se upp för köpfällor

● Pengar spelar roll: spelverksamhet

I den digitala världen kan coola spel och virtuella hangouts (som metaversum) dölja en del reklam.

Du märker säkert att en del verkligen är uppenbara, som

pop-up-annonser

Andra är mindre tydliga, som

Affischtavlor eller "background surprises"

Tips 1

Fråga dig själv

- Försöker det här inlägget sälja något till mig?
- Verkar den här informationen pålitlig?
- Hur mycket är det i "riktiga" pengar?

Tips 2

Anpassa inställningar

- Anpassa sekretessinställningarna på din telefon, dina appar eller spel.
- På en del platser kan du välja att inte se annonser, till exempel om du registrerar dig eller betalar en gång.
- Du kan stänga av personliga flöden för att ändra vilken sorts inlägg du ser.

Tips 3

Förstå dina utgifter

- Diskutera utgifter på nätet med dina föräldrar eller en vuxen som du litar på.
- Håll koll på om priserna visas i virtuell eller verklig valuta.
- Förstå skillnaden och "verklig kostnad" innan du bestämmer dig för att köpa något.

Tips 4

Ha kontroll över dina uppgifter

- Var medveten om bestämmelserna och villkoren på plattformar som du använder.
- Be om information från företag som samlar in dina uppgifter.
- Be dem att korrigera eller radera dina uppgifter, eller sluta använda dem för marknadsföring

Som ungdom har du rättigheter:

1 För att ha kul på nätet, dela information, titta på roligt innehåll och spela spel utan irriterande reklam.

2 Att hålla dina personuppgifter säkra på sociala medier, appar och spel.

3 Att vara skyddad mot kommersiellt utnyttjande på sociala medier, appar och spel.

4 Att få göra din röst hörd när nya regler skapas om den digitala världen och när nya verktyg utformas.

5 Att klaga om dina rättigheter inte respekteras.

Det betyder att företag inte får försöka manipulera eller påverka dig på ett sätt så att det är svårt för dig att själv välja, till exempel att köpa ett föremål i spel (in-game item).

Känn till dina rättigheter på nätet

Influencers och företag måste följa regler

Känn till dina rättigheter på nätet

Influencers ska:

Vara öppna om reklam

Annonser i videor eller bilder måste tala om att det är reklam. De kan använda #annonser eller #reklam, tagga varumärken eller använda en appnotis.

Företag ska:

Skydda dina uppgifter

Nya EU-regler stoppar nätplattformar från att visa dig reklam utifrån vad de vet om dig.

Skydda din information

Företag måste begränsa den mängd personuppgifter som de samlar in, särskilt om de används för marknadsföring.

Företag ska inte:

Spela på dina känslor

Företag får inte använda knep som får dig att känna dig dålig eller skyldig för att få dig att köpa saker.

Sätta press på dig

Reklam får inte pressa dig att köpa saker eller uppmana dig att fråga dina föräldrar. Taktik som nedräkningstimers eller forcerade erbjudanden är inte tillåtna.

Känn till dina rättigheter på nätet

Be om hjälp

Rapportera osäkert innehåll

- Rapportera allt innehåll som oroar dig eller som du tror kan vara skadligt.
- Diskutera dessa situationer med någon som du litar på.

Om du tror att dina rättigheter inte respekteras kontaktar du ditt nationella centrum för ett säkrare internet för hjälp med att rapportera eller nå rätt myndighet.

